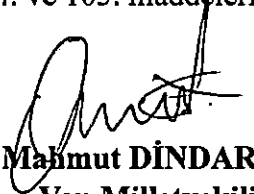

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye, 2009 yılında onaylayıp imzaladığı BM Engelli Hakları Sözleşmesinin gereklerini ve 2005 yılında yasalaşan Engelliler Hakkında Kanunun gereklerini yaygın ve sistematik bir şekilde yerine getirmemektedir. Resmi verilerle nüfusun yüzde 12'sini oluşturan engellilerin temel hak ve özgürlüklerinin tanınması ve uygulanması, engellilerin yoksulluk ve ekonomik kriz karşısında korunması için acil alınması gereken tedbirler, henüz yaşama geçirilmemiştir. Türkiye'de sürekli dönüşen kentler erişilebilirlik yönüyle hala dönüşmemiştir. Öte yandan Türkiye'de yaş, cinsiyet, medeni durum, il ve engel gruplarına göre güncel engelli verilerinin olmaması, engellilere yönelik sunulması gereken kamu hizmetlerinin planlama ve bütçelemede etkili bir yaklaşımın olmadığını göstermektedir. Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü başta olmak üzere kamu kurumlarının sitelerinin ve hizmetlerinin erişilebilirliği hakkında kapsamlı bir çalışma yürütülmelidir. Engellilere yönelik şiddet birçok boyutuyla derinleşerek devam etmektedir ve önleyici bir mekanizma henüz kurulamamıştır. Engellilik salt tıbbi ve fiziksel bir mesele değildir. Toplumsal yaklaşım, önyargılar, alışkanlıklar ve gelenekler engellilerin sorunlarının temel nedenleridir. Bölgesel gelişmişlik farkları, devam eden çatışmaların sosyal yapıya olumsuz etkileri sorunu boyutlandırmaktadır. Engellilerin toplumsal örgütlenmesinin yetersiz kalması, siyasal yaşamda, medyada, kültür, sanat ve sporda engellilerin yeterli düzeyde temsil edilmemesi engellilik sorunlarının çözümsüz kalması ile sonuçlanmaktadır. Sağlamlılık ideolojisi ve ekonomik kriz var olan bu sorunların ağırlaşması ve derinleşmesine neden olmuştur. Bu bağlamda Türkiye'de engellilerin temel hak ve hürriyetlerinin çağdaş ve demokratik bir topluma uyumlu hale getirilmesi, ayrımcılık ve haksızlığın önlenmesi amacıyla Anayasanın 98. ve TBMM İç Tüzüğü'nün 104. ve 105. maddeleri uyarınca Meclis araştırması açılması için gereğini arz ve teklif ederim.

Mahmut DİNDAR
Van Milletvekili

GEREKÇE

Türkiye'de milyonlarca engelli yurttaş, ev hapsine benzer koşullarda, toplumdan izole edilmiş ve sosyal-ekonomik yaşamdan koparılmış haldedir. Engellilerin insan ve yurttaş olmaktan kaynaklı temel hakları sistematik bir şekilde ihlal edilmektedir. Engellilere yönelik yaygın şiddet ve ayrımcılık yaptırımsız kalmaktadır. BM Engelli hakları sözleşmesinin gerekleri yerine getirilmemektedir. Engellilerin erişilebilirlik hakları tam 20 yıldır ertelenmekte 2005 yılında bu kapsamda çıkarılan mevzuat uygulanmamaktadır. Hastaneler, Okullar ve Belediye Binaları başta olmak üzere tüm kamu binalarının erişilebilir olması, WC, merdiven, otopark, asansör vb. bina bölümlerinin engelli kullanımına uyumlu hale getirilmesi gereklidir. Yol ve kaldırımların, toplu taşıma araçlarının, park ve bahçelerin engelli erişilebilirliği ile uyumu hakkında yıllardır çözülemeyen sorunlar mevcuttur. Engellilere yönelik yerel yönetimlerin sunması gereken temel hizmetlerde yeknesaklık olmadığı gibi ilden ile bölgeden bölgeye keyfilik egemendir.

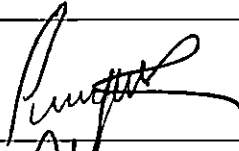
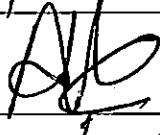
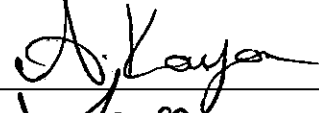
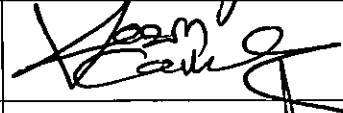
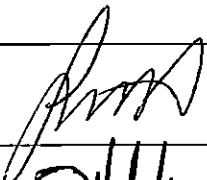
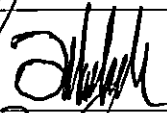
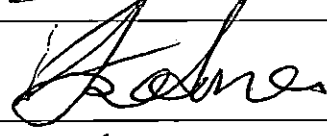
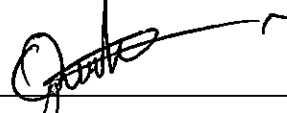
TÜİK verileri ile 10 milyon üzerinde olan engellilerin, mutlak açlık ve yoksulluk sınırı altında olan gelir ve işsizlik sorunları hızlı bir şekilde çözülmelidir. Ekonomik kriz ve yoksulluk en

derin şekilde engellileri etkilemektedir. Hal böyleyken kamuda ve özel sektörde yasal istihdam kotasını doldurmayan kurumlar hakkında gerekli yaptırımlar yerine getirilmemektedir. On binlerce engelli atamayı beklerken kamuya atananlar da kurumlarında ötekileştirme ve ayrımcılık sorunları ile karşı karşıya kalmaktadır. 2025 bütçesinde bu kapsamda yeni bir düzenleme yapılmalı ve her yıl en az 20 bin engelli ataması yapılmalıdır.

Kamu personelinin çok önemli bir kısmı engelli hakları farkındalığı konusunda yetersizdir. Kamuda ve özel sektörde engelli istihdamında engellilerin karşı karşıya kaldığı ayrımcılık her geçen dönem yeni bir boyut kazanmaktadır. Milyonlarca engellinin bütçeden aldığı pay yüzde 2'nin altındadır. Bu bütçe arttırılmalı ve eğitim-sağlık-sosyal hizmetler alanında insan onuruna yakışır yaşam koşulları ile engelli ödenekleri ödenmelidir. Şu anda yapılan ödemeler yoksulluk sınırının onda biri düzeyine inmiştir.

Her engel grubunun kendine özgü sorunlar yaşadığı ve konu hakkına ilgili sivil toplum kuruluşlarının yıllardır çözüm önerileri sunduğu bilinmektedir. İşitme engelliler hakkında; işaret dili tercümanlığı ve işitme cihazlarına ilişkin sorunlar çözüm beklemektedir. Türk işaret dilinin anadili Türkçe olmayan engellilere erişimde yetersiz kaldığı görülmelidir. Görme engellilerin göz tedavileri, Braille alfabesi ve sesli materyallere erişimi, beyaz baston ile uyumlu mekanların varlığı/yokluğu gibi sorunları çözüm beklemektedir. Görme, işitme, zihinsel, ortopedik ve süregen hastalığı olan engellilerin eğitimi hakkında müfredat, eğitimci, bina, vb. başlıklarda sorunlar tam çözülmüş değildir. Rehabilitasyon ve özel bakım merkezlerinin fiziksel altyapı yetersizlikleri sunulan hizmeti olumsuz etkilerken bu yerlerde çalışan kişilerin güvencesiz olması kalıcı sorunlara yol açmaktadır. Bu merkezlerde şiddet vakalarının ölümlere yol açacak düzeye vardığı bir denetimsizlik mevcuttur.

Nöro-çeşitli birey, SMA, Serebral Palsi, SSPE ve Down Sendromu ve Alzheimer olan kişilerin ve ailelerinin sorunları gerekli sosyo-psikolojik ve ekonomik destekten yoksun olmaması için "erdemli bir kamu hizmeti" sunulmalıdır. Engellilerin "bakım" yükünün sosyal güvenceye alınması ve çoklu engeli olan kişi ve ailelerine kapsamlı bir destek sunulmalıdır. Bu sorunlar ışığında; Türkiye'de engellilerin temel yurttaşlık haklarının ve özgürlüklerinin tanınması, korunması ve geliştirilmesi amacıyla bir araştırma komisyonu kurulmasını arz ve teklif ederim.

1	SÜMEYYE BOZ	MUŞ	
2	AYTEN KORDU	TUNCELİ	
3	SERHAT EREN	DİYARBAKIR	
4	DİLAN KUNT AYAN	ŞANLIURFA	
5	GÜLCAN KAÇMAZ SAYYİĞİT	VAN	
6	NEVROZ UYSAL ASLAN	ŞIRNAK	
7	ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU	KOCAELİ	
8	ADALET KAYA	DİYARBAKIR	
9	VEZİR COŞKUN PARLAK	HAKKARİ	
10	ALİ BOZAN	MERSİN	
11	SALİHE AYDENİZ	MARDİN	
12	GÜLDEREN VARLI	VAN	
13	BERİTAN GÜNEŞ ALTIN	MARDİN	
14	YILMAZ HUN	İĞDIR	
15	ZEYNEP ODUNCU	BATMAN	
16	HÜSEYİN OLAN	BİTLİS	
17	ÖZNUR BARTİN	HAKKARİ	
18	SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ	ŞİİRT	
19	GEORGE ASLAN	MARDİN	
20	MEHMET ZEKİ İRMEZ	ŞIRNAK	